

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 ประจำวันที่ 12 มกราคม 2565

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในทุกภาคของประเทศไทย เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูแล้ง กลางวันอากาศร้อน และฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน เพื่าระวังการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ในทุกระยะการเจริญเติบโต ทำความเสียหายโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงตามส่วนต่าง ๆ ของมันสำปะหลัง ส่งผลต่อการเจริญเติบโต การสังเคราะห์แสง คุณภาพท่อนพันธุ์ ขนาดหัวมันสำปะหลัง และเปอร์เซ็นต์แป้ง ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นแปลงมันสำปะหลังอย่างสม่ำเสมอ หากเริ่มพบการเข้าทำลายให้ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อเตรียมการหาทางป้องกันกำจัด ก่อนเกิดการระบาดรุนแรง ส่งผลกระทบต่อผลผลิตต่อไป

เพลี้ยแป้งที่พบในมันสำปะหลังมี 4 ชนิด คือ

1. เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug ; *Ferrisia virgate* Cockerell) ลำตัวคล้ายลิ้น ผงน้ำตาลตัวสีเทาเข้มมีผงแป้งปกคลุมลำตัว เส้นขนขึ้นหนาแน่น ขนที่ปกคลุมลำตัวยาวเป็นเงาคลายใยแก้ว มีแถบดำบนลำตัว 2 แถบชัดเจน ปลายท้องมีหางคล้ายเส้นแป้งยาวครึ่งหนึ่งของความยาวลำตัว

2. เพลี้ยแป้งแจ๊คเบียดเลย์ (jack-beardsley mealybug ; *pseudococcus jackbeardsleyi* gimpel&miller) ลำตัวค่อนข้างแบนผนังลำตัวสีเทาอมชมพู มีผงแป้งสีขาวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งเรียงกันจำนวนมาก เส้นแป้งที่ปลายส่วนท้องยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว

3. เพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีเขียว (*Madeira mealybug* ; *Phenacoccus madeirensis* Green)

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบนทางด้านข้าง ผ้นลำตัวสีเขียวอมเหลือง มีผงแป้งสีขาวบาง ๆ ด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งสัน เส้นแบ่งที่ปลายส่วนท้องยาวกว่าเส้นแบ่งด้านข้างลำตัว และที่ลำตัวมีสันนูน 3 แนวตามความยาวลำตัว สันที่นูนที่สุดอยู่กลางลำตัว ชอบดูดกินอยู่ที่ใบแก่

4. เพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู (*Pink mealybug* ; *Phenacoccus manihoti* Matile-Ferrero)

ลำตัวรูปไข่ผ้นลำตัวสีชมพู มีผงแป้งขาวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งสัน หรือไม่ปรากฏให้เห็น เส้นแบ่งที่ปลายส่วนท้องค่อนข้างสั้น เป็นชนิดที่สร้างความเสียหายมากในมันสำปะหลัง

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยแป้งทำความเสียหาย โดยการดูดกินน้ำเลี้ยงตามส่วนต่าง ๆ เช่น ใบ ยอด และตา ในส่วนของต้นที่ยังอ่อนอยู่ยอดที่ถูกทำลายจะงอหักเป็นพุ่ม ลำต้นจะบิดเบี้ยวมีช่วงข้อถี่แตกใบเป็นพุ่มหนาเป็นกระจุก ในส่วนของยอด ใบ เพลี้ยแป้งจะขับถ่ายมูลที่มีลักษณะของเหลวข้นเหนียวมีรสหวาน ทำให้เกิดราดำปกคลุมปิดบังส่วนของใบพืช มีผลทำให้การสังเคราะห์แสงของพืชลดลง ส่วนของลำต้นที่ถูกเพลี้ยแป้งดูดน้ำเลี้ยงมีผลต่อคุณภาพท่อนพันธุ์ หัวมันมีขนาดเล็ก เปอร์เซ็นต์แป้งต่ำ หากระบาดรุนแรงยอดจะแห้งตาย ถ้าระบาดในมันสำปะหลังอายุยังน้อยอาจทำให้มันสำปะหลังไม่สามารถสร้างหัวและยืนต้นตายได้

การแพร่ระบาด

ตัวอ่อนเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง สามารถเคลื่อนที่ได้จึงเคลื่อนย้ายไปตามส่วนต่าง ๆ บนต้นมันสำปะหลัง โดยมีมดเป็นพาหะนำเพลี้ยแป้งไปยังส่วนต่าง ๆ ของต้นมันสำปะหลัง กระแสลม พัดพาไข่และตัวอ่อนไปยังต้นอื่น อีกทั้งท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เป็นสาเหตุหลักในการแพร่กระจายและติดไปกับตัวเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในแปลงที่มีการระบาดและเครื่องมือการเกษตร

แนวทางการป้องกันกำจัด

1. ก่อนการปลูกมันสำปะหลัง เป็นการจัดการด้านเขตกรรม ได้แก่ การเตรียมดิน การเลือกช่วงฤดูปลูก การจัดการระบบให้น้ำ การปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงให้กับต้นพืช เพื่อให้พืชสามารถพัฒนาตัวเองให้ทนทานต่อแมลงศัตรูพืชได้ดีขึ้น

2. การจัดการท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ได้แก่ การเลือกท่อนพันธุ์ที่แข็งแรงปราศจากโรคและแมลง ไม่ใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งที่มีการระบาด พ่นสารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังก่อนการเคลื่อนย้าย และแช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารเคมีกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

- ไทอะมิโทแซม 25% WG อัตรา 4 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
- อิมิดาโคลพริด 70% WG อัตรา 4 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
- ไดโนทีฟูแรน 10% WP อัตรา 40 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร

3. การควบคุมโดยใช้ศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ แมลงช้างปีกใส แตนเบียนเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู รวมทั้งการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติชนิดอื่น เช่น ตัวง่าตัวห้ำ ฝีเสื้อหางติ่งตัวห้ำและแตนเบียนชนิดอื่น ๆ งดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงพ่นในแปลงมันสำปะหลัง ในช่วงที่พบแมลงศัตรูธรรมชาติบนต้นมันสำปะหลัง หรือช่วงหลังจากการปล่อยศัตรูธรรมชาติใหม่ ๆ

4. หมั่นสำรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้ตัดยอดหรือถอนต้น ที่พบเพลี้ยแป้งนำไปทำลายนอกแปลงและพ่นสารกำจัดแมลงบริเวณพบ และบริเวณโดยรอบที่มีการระบาดทันที สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ได้แก่

- ไทอะมิโทแซม 25% WG อัตรา 4 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
- อิมิดาโคลพริด 70% WG อัตรา 4 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
- ไดโนทีฟูแรน 10% WP อัตรา 20 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
- ไพโรไทโอฟอส 50% EC อัตรา 50 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร

พ่นเฉพาะจุดที่พบเพลี้ยแป้ง พ่นซ้ำตามความจำเป็น และใช้สารไวต์ออยล์เป็นสารเสริมประสิทธิภาพ (Adjuvant) ของสารฆ่าแมลง โดยใช้สารฆ่าแมลงชนิดใดชนิดหนึ่งลดอัตราครึ่งหนึ่งของการพ่นสารเดี่ยว ผสมไวต์ออยล์ 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมกันในน้ำที่ละน้อยแล้วกวนให้เข้ากัน จากนั้นค่อยๆ เติมจนได้ปริมาณน้ำที่กำหนด ไม่ควรพ่นไวต์ออยล์ติดต่อกันเกิน 2 ครั้ง เนื่องจากอาจทำให้เกิดอาการเป็นพิษกับต้นมันสำปะหลัง

ที่มา : 1. กรมวิชาการเกษตร

2. เอกสารคำแนะนำที่ 1/2562 การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูมันสำปะหลัง กรมส่งเสริมการเกษตร

ที่มาภาพ : 1. กรมวิชาการเกษตร

2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ปรึกษา : นางสาวสุนนา สิมาสฤกษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช

บรรณาธิการ : นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

เรียบเรียงโดย : นางสาวดวงฤทัย กิ่งศรี นักวิชาการเกษตร

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย